

zij ook haar man nieuwe telgen, niet omdat zij er nog meer wil hebben, maar omdat zij ook dien plicht aanvaardt. Neen, het huwelijksgeluk kan niet bevorderd worden door willekeurige inkrimping der eerste plichten! Integendeel — hierdoor wordt slechts egoïsme gekweekt, gemakzucht — en alles, wat daaruit kwaads voortspruit. En wie durft beweren, dat de gemeenschap er door wint, als het aantal dier egoïsten toeneemt?

Wie deze opvatting niet deelt, moet over het vraagstuk maar langer doordenken. In ieder geval weet hij, dat het geen eenvoudig, gemakkelijk vraagstuk is. Als de oplossing, die hij meent gevonden te hebben, hem tot ingrijpende maatregelen zou brengen — zóó ingrijpend als facultatieve steriliteit — dan moet hij van voren af aan gaan overdenken, of hij geen fouten gemaakt heeft, of de therapie wel gewettigd is. Wij, medici, hebben ons wel degelijk met de zaak te bemoeien — niet als medici — maar als menschen, die door den aard onzer betrekking veel vernemen, wat voor anderen geheim blijft, veel goeds kunnen doen en veel kwaads kunnen keeren, waar het anderen niet gevraagd wordt. Laat ons dan ook als medici gedachtig zijn aan de voorwaarde, die wij ons zelve ten allen tijde stellen: non nocere. Zijn wij zeker, dat de facultatieve steriliteit een therapie is, die het waarachtig geluk van het menschengeslacht niet kan schaden? In dubiis — abstinence!

Utrecht, 11 Maart 1901.

B. J. KOUWER.

Als oud 1ste assistent-geneesheer van het Stedelijk Ziekenhuis te Rotterdam neem ik de vrijheid naar aanleiding van het op blz. 512 van dit deel van het *Tijdschrift* voorkomende, op het volgende te wijzen:

Vanuit bovengenoemd ziekenhuis verschenen van 1888 tot 1899 de volgende mededeelingen:

1888 J. VAN DER HOEVEN JR. (*LANGENBECK'S Archiv*), Ein Fall von Pyloroplastik.

1890 idem (dit *Tijdschrift*), Een behandelingswijze van gecompliceerde beenbreuken.

1890 idem (dit *Tijdschrift*), Een geval van osteosarcoma scapulae.

1890 A. C. HARTEVELT (dit *Tijdschrift*), Een geval van aneurysma met complicaties (pleuritis pulsans).

1892 D. H. KOETSER (*Dissertatie*, Amsterdam), Klinische en statistische mededeelingen uit het Rotterdamsche Ziekenhuis, waarin het materiaal van 1889 tot 1891 bewerkt is (de promotie geschiedde *cum laude*).

1894 A. C. HARTEVELT (dit *Tijdschrift*), Over congenitale misvormingen van de nier, enz.

1898 G. VAN HOUTUM (dit *Tijdschrift*), De serum-diagnostiek van WIDAL en haar toepassing in het Rotterdamsche Ziekenhuis.

1899 G. VAN HOUTUM (dit *Tijdschrift*), De pest.

1899 P. H. SIMON THOMAS en G. VAN HOUTUM (dit *Tijdschrift*), De glycoformal-desinfectie.

Leiden, 12 Maart 1901.

Dr. A. C. HARTEVELT.
